

Kui sind kahtlustatakse kriminaalkuriteos

Kas sind vahistati kuriteos kahtlustatavana ja viidi politseijaoskonda? Või kutsuti sind ülekuulamisele?

Ests

Kas oled vanuses 12-18 aastat ja tegid midagi, mis on seadusega keelatud? Näiteks hävitasid kellegi vara, panid toime varguse või peksmise? Kas politsei (või muu uurimisasutus) vahistas (arreteeris) su, viis su politseijaoskonda ja alustas uurimist? Või said kutse ilmuda politseijaoskonda ülekuulamisele? Ülekuulamine tähendab, et politsei soovib sinuga vestelda ja esitab sulle küsimusi. On oluline, et sa teaksid, millised on sinu õigused. Sellepärast loe see tekst korralikult läbi. Kui sul on pärast teksti läbilugemist veel küsimusi, siis esita need oma advokaadile või politseile.

Kui sind ei ole vahistatud, vaid kutsuti politseijaoskonda ülekuulamisele, siis loe edasi pealkirja alt „*Millal on sul vaja advokaati?*“.

Kui sind vahistati ja viidi politseijaoskonda

Millised on sinu õigused?

- Politsei peab sulle ütleva, milles sind kahtlustatakse.
- Politsei korraldab, et sa saad endale advokaadi.
- Kui sul juba on advokaat, siis ütle seda politseile.
- Siis edastab politsei sinu andmed (nime, aadressi, sünniaja jne) õigusabi nõukojale (*Raad voor Rechtsbijstand*) ja nõukoda kutsub selle advokaadi sinu juurde kohale.
- Advokaat töötab ainult sinu heaks, tema ei ole politseist.

Info vanematele, eestkostjale või hooldajatele

Teie last kahtlustatakse kriminaalkuriteos. Sellel infolehel on kirjas, millised on uurimise ajal teie lapse õigused. Politsei peab teile teatama, et teie laps on vahistatud ja viibib politseijaoskonnas või et ta on kutsutud ülekuulamisele. Samuti peab politsei teid edasise uurimisega kursis hoidma. Rääkige politseile, kui soovite oma lapsega telefoni teel rääkida või teda külastada.

Rohkem infot

Täpsema info saamiseks külastage veebilehte www.juridischloket.nl või helistage numbril 0900 8020 (0,10 minut). Helistada saab esmaspäevast reedeni kell 9.00–17.00.

- Sinuga hakkab vestlema uurija. **Uurija** on juhtiv töötaja politseis. Vestlus uurijaga võib toimuda ka telefoni või videokonverentsi teel ja seda vestlust nimetame me **uurija ette viimiseks**. Uurija tutvustab sulle su õigusi ja võib esitada sulle küsimusi. Sa ei pea nendele küsimustele vastama, aga sa võid vastata. Sul on õigus vaikida – seda nimetatakse **vaikimisõiguseks**. Uurija räägib sulle, mis edasi toimuma hakkab ja otsustab, kas sa pead esialgu jääma politseijaoskonda või mitte.
- Arst või tema abiline võib sind läbi vaadata, et otsustada, kas sa oled ülekuulamise või muul uurimistoimingul osalemiseks piisavalt hea tervise juures. Kui sulle on vajadust, võib arsti kutsuda politsei, sinu advokaat, su vanemad (eestkostja või hooldajad) ja võid seda teha sina ise. Arst võib otsustada, et politsei peab ülekuulamise või muu uurimistoimingu läbiviimisega natuke aega ootama. Arstlik läbivaatus on tasuta.
- Kui sa ei räägi või ei mõista (piisavalt hästi) hollandi keelt, on sul õigus tõlgi abile. Tõlk on tasuta. Sul on õigus lugeda **menetlusdokumente** (mis politsei on sinu asjas koostanud). Su advokaat võib uurijalt küsida sulle menetlusdokumendid.
- Kui sa ei räägi või ei mõista (piisavalt hästi) hollandi keelt, on sul õigus lugeda dokumentide olulisi osi oma emakeeles, et sa kõigest aru saaksid.

Mida veel tehakse?

- Politsei peab su vanemaid (eestkostjat või hooldajaid) teavitama, et sa viibid politseijaoskonnas vahi all ja pead ajutiselt sinna jääma. Kui sul vanemaid (eestkostjat või hooldajaid) ei ole, või nad ei ole kättesaadavad, siis küsib politsei sinu käest, millisele täiskasvanule nad helistada võivad. Kui see isik ei vasta, siis võtab politsei ühendust lastekaitseametiga.
- Lastekaitseamet uurib, milline karistus sinu puhul võiks sobida ja/või millist abi sa vajad. Lastekaitseamet vaatab sinu olukorda, seda, mida sa tegid ja kui tõsine see tegu on.
- Su vanemad (eestkostja või hooldajad) võivad sulle politseijaoskonda helistada ja sind seal külastada.
- Kas sa ei ela Hollandis? Siis sa võid paluda politseil ühendust võtta sinu riigi saatkonnaga.

Politseijaoskonnas vahi all hoidmine

- Kui sind kahtlustatakse kerges kuriteos, näiteks solvamises, siis võib politsei sind politseijaoskonnas vahi all hoida kuni kuus tundi. Nende tundide arvestamisel ei arvestata öötunde (kell 24.00 09.00). Pärast kuue tunni möödumist peab politsei sind vabaks laskma.

- Kui sind kahtlustatakse raskes kuriteos, näiteks vara hävitamises, varguses või peksmises, siis võib politsei sind politseijaoskonnas vahi all hoida kuni üheksa tundi. Ka siis ei arvestata öötunde (kell 24.00 09.00). Kui üheksa tundi on täis, võidakse otsustada, et seda aega tuleb pikendada. Sellisel juhul võib politsei sind politseijaoskonnas vahi all hoida veel kuni kolm päeva. Mõnikord võib seda aega veel ühe korra pikendada ja võidakse sind veel kuni kolm päeva kinni pidada. Kõige tõsisemal juhul võidakse sind seega kuus päeva politseijaoskonnas vahi all hoida. Seda nimetatakse **kinnipidamiseks**.
- Kui sind vahistati õhtusel ajal, võib politsei otsustada ülekuulamise edasi lükata. Sel juhul lepib politsei sinuga ja su vanematega (või eestkostjaga või hooldajatega) järgmiseks päevaks kokku ülekuulamise aja politseijaoskonnas. Siis võid vahepeal minna koju, aga pead järgmisel päeval tulema tagasi.
- Kinnipidamise korral lubatakse mõnikord mujal, näiteks kodus, ööbida. Päevasel ajal pead viibima politseijaoskonnas. Selle üle otsustavad politsei ja prokurör.
- Kui prokurör arvab, et sind tuleks pärast kinnipidamist veel kauem vahi all hoida, siis otsustab selle üle kohtunik. Sellisel juhul ei hoita sind enam politseijaoskonnas, vaid paigutatakse sind alaealiste kinnipidamisasutusse.
- Kui sa ei ole oma vahistamisega või kinnipidamise pikendamisega nõus, siis küsi oma advokaadi käest, mida sa teha saad.
- Sind tuleb vabastada kohe, kui sinu politseijaoskonnas vahi all hoidmine enam vajalik ei ole.

Millal on sul vaja advokaati?

- Kui politsei sind üle kuulab, siis hoolitseb politsei selle eest, et sul oleks advokaat. Advokaat töötab sinu heaks ja võtab ainult siis midagi ette, kui ta on selle sinuga läbi arutanud. Advokaadil on konfidentsiaalsuskohustus. Kõik, mida sa advokaadile räägid, jääb sinu ja tema vahele. Advokaat ei tohi mitte midagi edasi rääkida, kui sina ei ole selleks luba andnud.
- Kas oled vahistatud ja sul on tuttav advokaat, kelle abi sa soovid? Ütle seda politseile. Politsei võtab siis selle advokaadiga ühendust.
- Ka siis, kui oled saanud kutse ilmuda ülekuulamisele, korraldatakse sulle advokaat. Sulle saadetud ülekuulamise kutses on kirjas, mida pead tegema, kui sul on endal tuttav advokaat.
- Advokaat on sulle enamasti tasuta. Politsei ütleb sulle, millal see tasuta ei ole.

Ülekuulamine: vestlus politseiga

- Politsei vestleb sinuga ja võib sulle küsimusi esitada.

Enne ülekuulamist

- Kui sa oled vahistatud, tuleb advokaat sulle esimesel võimalusel nõu andma. Politsei tohib sind üle kuulata alles pärast seda, kui oled advokaadiga rääkinud. Advokaadi politseijaoskonda jõudmine võib natuke aega võtta. See võib aega võtta umbes kaks tundi.
- Kui sind vahistati, siis räägi esmalt oma advokaadiga sellest, mis juhtus ja mis sind ees võib oodata. Vestlus advokaadiga võtab umbes pool tundi aega. Kui sa vajad rohkem aega, siis seda lubatakse.
- Politsei ei kuula sinu vestlust advokaadiga pealt.
- Kui sa vajad selle vestluse juures tõlki, siis seda võimaldatakse. Pärast vestlust ei tohi tõlk mitte midagi politseile edasi rääkida.
- Kui oled saanud politseilt kutse ilmuda ülekuulamisele, siis oled advokaadiga rääkinud juba enne politseijaoskonda tulemist. Siis advokaat juba teab, mis kell ülekuulamine algab ja tuleb ise õigeaks ajaks kohale.
- Advokaat räägib sulle, kuidas ülekuulamist läbi viiakse ja arutab sinuga läbi, mida sa võiksid politseile rääkida või kuidas käituda. Samuti võib advokaat võtta ühendust sinu perekonnaga, su tööandjaga või praktika juhendajaga ja teavitada neid, et sa oled politseis. Seda teeb advokaat ainult siis, kui sa seda soovid.

Ülekuulamise ajal

- Vestlus politseiga algab. Sulle võidakse esitada küsimusi.
- Sa ei pea politsei küsimustele vastama (aga võid vastata). Sul on õigus vaikida.
- Kui sa ei saa politsei jutust aru, võid seda julgesti öelda. Siis seletab politsei sulle kõik lihtsamate sõnadega lahti.
- Kui sa seda vajad, siis tuleb ülekuulamise ajaks sulle appi tõlk.

Advokaat ülekuulamise juures

Advokaat istub ülekuulamise ruumis sinu kõrval ja tohib:

- viibida ülekuulamise juures;
- teha ülekuulamise alguses ja lõpus märkuseid;
- esitada politseile küsimusi;
- küsida sinu käest, kas sa saad aru, mida räägitakse;
- jälgida, et sind ei kohustataks midagi ütleva;
- jälgida, et politsei ei tekitaks sinus hirmu;

- paluda ülekuulamist peatada, et sinuga nelja silma all rääkida. Ka sa ise võid paluda võimalust advokaadiga nelja silma all nõu pidamiseks. Kui sa seda aga liiga tihti palud, võib politsei keelduda.

Ülekuulamise filmimine või salvestamine

- Mõnedel juhtudel peab politsei tegema ülekuulamisest video- ja/või helisalvestuse. Näiteks siis, kui on tegemist raskete kuritegudega, millega on kellelegi raskeid vigastusi tekitatud. Salvestamise kohta kehtivad reeglid. Kui politsei ülekuulamist filmib või lindistab, peab ta seda ülekuulamise alguses sulle ütleva.

Usaldusisik ülekuulamise juures

- Kui politsei sind üle kuulab, võib ülekuulamise juures viibida isik, keda sa usaldad (**usaldusisik**), näiteks su isa, ema või keegi teine täiskasvanu. Kui sa seda soovid, siis ütle seda oma advokaadile ja politseile. Usaldusisiku kutsumine ülekuulamisele ei ole kohustuslik.
- Usaldusisik tohib vestlust ainult kuulata. Ta võib istuda sinu juures, kuid ta ei tohi ise midagi öelda. Usaldusisik peab olema vähemalt 18 aastat vana ja ta ei tohi mitte kuidagi olla seotud selle kuriteoga, milles sind kahtlustatakse.
- Mõnikord võib politsei usaldusisiku ülekuulamise juures viibimisest keelduda. Sellisel juhul peab politsei saama selleks eelnevalt prokuröri nõusoleku.

Aruanne

- Ülekuulamise kohta koostatakse aruanne. Seda nimetatakse **protokolliks**. Protokoll on oluline dokument, milles on kirjas, mida sa ülekuulamise käigus politseile rääkisid. See on kokkuvõtte sinu jutust selle kohta, mis juhtus.
- Hiljem loevad prokurör ja mõnikord ka kohtunik protokollist, mida sa rääkisid. Sellepärast on oluline, et sa loed korralikult läbi, mis üles kirjutati. Kui sa ei saa või ei oska hästi lugeda, siis palu politseil endale ette lugeda.
- Kui sa oled nõus sellega, mis on üles kirjutatud, siis palub politsei, et sa kirjutaksid teksti alla oma nime ja allkirja. Kui sa ei ole nõus sellega, mis on üles kirjutatud, siis palub politseil seda muuta. Advokaat saab samuti jälgida, et politsei kirjutaks sinu jutu korralikult üles, ja olla sulle seejuures abiks.

Pärast ülekuulamist

- Kui ülekuulamine on läbi ja sinu politseijaoskonnas vahi all hoidmine ei ole enam vajalik, siis võid minna koju. Vahel tuleb veel natuke oodata, kuna politsei tahab sulle võibolla veel mõned küsimused esitada. Kui sa pead veel jaoskonda jääma, siis politsei räägib sulle, mis edasi saab. Mõnikord viiakse veel üks ülekuulamine läbi.
- Kui sa pead veel jaoskonda jääma, siis külastab sind lastekaitseameti töötaja. Tema tuleb vaatama, kuidas sul läheb ja kas sa vajad abi. Lastekaitseamet uurib sinuga seonduvat ja sinu olukorda ning annab prokurörile või kohtunikule nõu, milline karistus (või abi) sulle kõige paremini sobiks.
- Prokurör otsustab, kas sind lastakse vabaks või hoitakse veel vahi all. Kui sind hoitakse vahi all kauem kui kolm päeva, mida võidakse veel omakorda kolme päeva võrra pikendada (**kinnipidamine**), siis selle otsuse teeb alaealiste asjade kohtunik. See on midagi muud kui politseijaoskonnas vahi all olemine.
- Politsei teavitab sind prokuröri otsusest esimesel võimalusel. Mõnikord ei teatata kohe ja tuleb veidi oodata.
- Kui sa olid vahistatud ja sind lubatakse koju, siis helistab politsei su vanematele (või eestkostjale või hooldajatele) ja palub, et sulle järgi tuldaks.

Kolofoon Käesoleva infolehe koostas:

Julgeoleku- ja justiitsministeerium
Postbus 20301 | 2500 EH | Haag

mai 2022 | 22403201

Käesoleva infolehe sisust ei tulene mingeid õigusi.

